

Za gospodarje

Maribor, dne 17. junija 1936.

Važni gospodarski ukrepi JRZ v dobrobit Slovenije.

Državna podpora za izboljšanje cestnih razmer na Slovenskem.

Parkrat smo že beležili, da je dobila Slovenija iz milijonskega državnega posojila za javna dela 33 milijonov Din za izboljšanje in popravilo najvažnejših cest. Določeno je, da se tlakuje cesta Ljubljana—Kranj, za kar je dovoljenih 20 milijonov Din. Ljubljana dobi direktno zvezo z morjem in radi tega bo popravljena že obstoječa cesta, ki pelje iz Ljubljane čez Škofljico—Kočevje in Brod na Kolpi do Delnic. Za to cesto se bo izdalo 8 in pol milijona Din.

Za obmejne Slovence ob severu bo pa največjega tujskega prometnega pomena izboljšanje in razširjenje ceste iz št. Ilja v Maribor, za kar bodo uporabili 5 milijonov Din in je ta cesta že v delu. Most čez Pesnico je zgradilo ljubljansko podjetje Mudrovčič. Sedaj so v teku dela pred Pesnico, kjer ogroža cesto plaz, katerega morajo odstraniti in zavarovati. Nadaljni odseki so v načrtih končani in bodo razpisane licitacije od banske uprave.

Nadaljevanje regulacijskih del ob Savinji.

Letošnja regulacijska dela ob Savinji bodo obsegala 1½ km. Nadaljevala se bodo tam, kjer so lani prenehala. Lani so aravnali tok Savinje pod Tremerskim mostom med Celjem in Laškim. Letos pride ga vrsto tok nad Tremerskim mostom proti Celju.

Kakor smo že poročali, se je vršila licitacija za nadaljevanje regulacijskih del. Banska uprava je 10. junija že odobrila to licitacijo, ki je pripadla mariborskemu podjetju Ubald Nassimbeni. Podjetje je ponudilo 17% popusta na enotne cene, ki so bile proračunane za vsa ta dela v znesku 2.474.000 Din. Gradbeni dela v tem drugem delu bodo stala 2.053.000 Din, ako odbijemo popust, v katerega je privolilo gradbeno podjetje.

Stroške za regulacijo Savinje krije: banovina iz rednega proračuna v znesku Din 1.200.000, mestna občina Celje s 450.000 Din in okrajni cestni odbor v Celju bo prispeval 300.000 Din. Iz regulacijskega sklada banovine bo še naklonjena vsota 718.000 Din tako, da bo na razpolago za ta regulacijska dela 2.668.000 Din. Višek kredita, ki znaša približno pol milijona bo porabljen za odkup zemljišč, ki se bodo pri regulacijskih delih morala umakniti in razkopati. Banska uprava je prevzela še akcijo za najetje velikega posojila, ki bi omogočilo čim hitrejšo uravnavo Savinje čisto do Celja in še naprej v vseh onih delih, ki so glavni vzrok, da prestopa Savinja pri količnejšem močnejšem deževju bregove in preplavlja ter opustoša hmeljske nasade, njive in travnike Savinjske doline.

Za nov vodovod 50.000 Din.

Na posredovanje notranjega ministra dr. Anton Korošca je gradbeni minister dr. Marko Kožulj odobril kredit 50.000 Din za zgraditev vodovoda v št. Ilju v občini Velenje v slovenjegraškem okraju.

In kaj dobi Maribor?

Predsednik ravateljstva Mestne hranilnice v Mariboru g. Franc Hrastelj je posredoval 10. junija pri Drž. hip. banki v Belgradu v zadevi podelitve 18 milijonskega posojila mestni občini mariborski, ki bo z njim vrnila svoj dolg pri Mestni hranilnici v Mariboru. Na ta način bo mariborska Mestna hranilnica postala likvidna in bo lahko zadovoljila vsaj v najnujnejših potrebah svoje vlagatelje. G. Hrastelj je obiskal tudi upravnika Drž. hip. banke Džuriča in člana upravnega odbora Bariča. Merodajni krogi, tako v vladi, kot pri upravi Drž. hip. banke so sprejeli predlog Hrastelja blagohotno ter so izrazili, da je treba Mariboru kot obmejnemu narodnemu mestu priskočiti na pomoč, da usposobi svoj denarni občinski zavod za normalno poslovanje.

Iz kratko povedanega je razvidno, kako so predstavniki slovenske JRZ v Belgradu

in v Ljubljani na delu, da bi dali Sloveniji kot priljubljeni izletni pokrajini za tujski promet čim prikladnejše lice in bi vsaj delno popravili gospodarske grehe, s katerimi jo je oškodovala JNS s svojimi predstavitelji iz vrst bivših demokratov in kmetijcev.

Akcija za razdolžitve kmeta

Narodna banka še ni zavsem zaključila posvetovanj ali ankete o svojem stanju in položaju. Zaključek teh posvetov bo kašipot za končnoveljavno rešitev vprašanja o kmečkih dolgovih.

Zastopniki bančne organizacije so že imeli več konference, na katerih so razpravljali o zgorajnem vprašanju. Po končani anketi bo najbrž sklican v Belgrad bančni kongres.

Vsekakor moramo računati, da bo prišlo kmalu do splošne rešitve vprašanja kmečkih dolgov. Nova rešitev tega vprašanja se bo razlikovala od dosedanjih v glavnem v tem, da bo res temeljita in za bodočnost veljavna.

Predvsem bodo izvedli registracijo ali seznam vseh kmečkih menic. Na podlagi tega seznama se bo dalo ugotoviti, ali so plačali upniki od obresti, katere so prejeli od kmeta, predpisani davek. Ni pa še bilo doslej določeno, na kak način bo posegla država v ureditev, oziroma v konverzijo (spremembo) kmečkih dolgov.

Bančna zveza v Belgradu, ki bo imela dne 21. t. m. svoj letni občni zbor, je izdelala poročilo o preteklem denarno-prometnem letu, v katerem je tudi razprava o kmečki zadolženosti.

Upravni odbor Bančne zveze je mnenja, da je treba vzeti vprašanje rešitve kmečkih dolgov s socialnega in gospodarskega vidika. Zaščite naj postanejo deležni samo oni, ki so je res potrebni. Bremena, ki bodo nastala iz rešitve razdolžitve kmeta, bi morala nositi splošnost. Morala dolžnika mora obstati in vsak mora zadostiti svojim dolžnostim. Ravno tako pa morajo ostati ohranjeni naši denarni zavodi, ker je brez preskrbe s kreditom vsako gospodarstvo nemogoče. Pridobljene pravice upnikov, kakor pravice onih, ki so štedili, ki so posodili svoje prihranke denarnim zavodom — gospodarstvu, morajo istotako biti zaščitene. Kmetu mo-

ra biti omogočeno, da bo za bodoče lahko razpolagal s kreditom.

Rešitev vprašanja razdolžitve kmeta mora biti izraz dobro premišljene politike, ki urejuje kreditne razmere Jugoslavije in vodi k pozitivni gospodarstvu. Uredba od 30. septembra 1935 nikakor ne odgovarja tem zahtevam.

Bančna zveza ob koncu predlaga, naj se uredijo kmečki dolгови, ki so nastali pred 19. aprilom 1932 pri denarnih zavodih, s konverzijo (spremembo), oziroma s plačilom v gotovini.

Trgovsko zблиžanje z Nemčijo — Angleška za odpravo sankcij.

Trgovsko zблиžanje med našo državo in Nemčijo.

Predsednik nemške državne banke dr. Schacht se je pripeljal v letalu 11. junija v spremstvu gospodarskih in finančnih strokovnjakov v Belgrad. Bil je pristrčno sprejet od zastopnikov naše vlade in je imel važna posvetovanja z guvernerjem naše Narodne banke dr. Radosavljevičem. Po končanih posvetovanjih z nemškimi gospodarskimi strokovnjaki je podal guverner Narodne banke o razgovorih z Nemci naslednjo izjavo:

»Pri naših razgovorih 11. junija smo razpravljali z Nemci o gotovih vprašanjih, ki so se nanašala na plačilni promet med našo državo in Nemčijo. Naša prizadevanja zasledujejo cilj, da bi bil plačilni promet kolikor mogoče ugoden, kajti le za ta slučaj lahko tudi razširimo medsebojne trgovske zveze. Nas veseli, da nas je obiskal dr. Schacht osebno, ker je s tem nudil možnost, nadaljevati pogajanja, ki so že v teku. Cilj pogajanj je: pospešiti zanimanje za naš uvoz in izvoz. Plačilni promet med nami in Nemci se že razvija danes na občo zadovoljnost. Medsebojna izmenjava blaga je v stalnem porastu. Nemčija je danes na prvem mestu, kar se tiče jugoslovanskega uvoza in izvoza. V dr. Schachtu smo zadeli na moža, ki kaže voljo ter razumevanje za to, da bi se naj postavilo trgovinsko razmerje med našo državo in Nemčijo na zdravo podlago.«

Anglija za odpravo sankcij.

Na nekem zborovanju je izjavil angleški finančni minister, da je doživelo Društvo narodov popolno polomijo. Za Anglijo

sploh nima smisla, da bi se zavzemala za ženevsko ustanovo (Društvo narodov). — Ker tudi sankcije proti Italiji niso dosegle svojega cilja, bi bilo najboljšo, če bi se ukinile.

Zgorajna izjava aktivnega člana angleške vlade je vzbudila v političnih krogih velikansko zanimanje. Celotno časopisje je mnenja, da je angleški finančni minister z izrekom proti sankcijam govoril v ime celokupne angleške vlade. Besede fin. ministra bi naj javnost pripravile na bodoče sklepe vlade, ki se bo izjavila za ukinitve kazenskih odredb proti Italijanom.

Naslonitev naše države v trgovskem ozirju na Nemčijo in ukinitve sankcij, ki so nam mnogo preveč škodovali, ti dve dejstvi obetata pri nas gospodarsko izboljšanje in dvig.

Gospodarske zanimivosti.

Preureditev zavoda za pospeševanje izvoza. V smislu pooblastil v finančnem zakonu bo trgovinski minister preuredil v svojem ministrstvu zavod za pospeševanje izvoza. V okrilju tega zavoda bodo ustvarjeni kontrolni uradi za izvoz sadja, za izdelke gozdne industrije, za zdravilne in industrijske rastline, kakor je že to izvedeno pri kontrolnem uradu za izvoz živine. Istočasno bodo temeljito preuredili statistični osrednji urad.

Delovni trg v Sloveniji. Po sporočilu Okrožnega urada za zavarovanje delavcev je bilo maja 1. l. pri tem zavodu zavarovanih 87.428 oseb, za 4057 več nego letos v aprilu, za 6861 več nego pred enim letom in za 6182 več nego pred dvema letoma. Porast od novega leta je znašal 12.431, med tem ko je bil isti istočasno lansko leto le 7879 in v letu 1934 10.655. Razveseljivo izboljšanje je beležiti glede izboljšanja mezd, ki prikazujejo po dolgih letih lahek povišek in sicer prvič v primeru z istim časom v lanskem letu. Povprečna zavarovana dnevna mezda je znašala maja 22.47 Din, torej za 4 pare več nego v istem mesecu lansko leto. Celotna zavarovana dnevna mezda je znašala Din 1.964.000, za 157.000 Din več nego pred enim letom.

Domače tvrdke pritegnjene k dobavi materiala za nove železniške proge. Pri prometnem ministrstvu, v oddelku za

gradnjo železnic, se je vršila te dni negotacija tračnic in raznega drugega materiala za nove normalnotirne železniške zvez Koprivnica—Varaždin in št. Janž—Sevnica, kakor tudi za ozkotirno železnico Bileče—Nikšič in Ustriprača—Foča. Tračnice so ponudile domače tvrdke (Kranjska industrijska družba Jesenice), čehoslovaške, avstrijske in madžarske fužine, pa samo za slučaj, če mora biti inozemsko blago ocarinjeno. Brez carine so bile najcenejše ponudbe iz Poljske. Kar se tiče raznega materiala, ki spada k tračnicam, so bile stavljene ponudbe od domačih, nemških in belgijskih tvrdk. Najbolj cene ponudbe so bile iz Poljske, izvzemši žrebice za tračnice, kojih dobava je bila naročena domači tvrdki. Material za spremembo tračnic (vajhe) je bil na ponudbo od domačih, nemških in od tvrdk v srednjeevropskih državah. Omenjeni razpis je bil izveden na podlagi pooblastila finančnega zakona, s katerim je bil prometni minister pooblaščen za nabavo železniškega materiala v iznosu do 500 milijonov dinarjev. Omembe vredno je dejstvo, da so bile cene, za katere so ponudile blago čehoslovaške, avstrijske in madžarske tvrdke mnogo višje nego cene tvrdk iz Nemčije.

Gospodarska obvestila.

Začasno ukinjena zamenjava starih bankovcev po 1000 Din. Kakor znano, je stari bankovec po 1000 Din z dotiskano rozeto izdaje 30. novembra 1920 potekel rok zamenjave pri Narodni banki 4. maja t. l. Pozneje je finančno ministrstvo objavilo, da poleg glavne državne blagajne tudi vse davčne uprave naknadno zamenjujejo te bankovce, ker pravica do zamenjave ne zastari. Potrebno je le, da lastnik bankovcev sestavi seznam bankovcev po seriji in številki, da seznam podpiše s svojim polnim imenom in priimkom in da napiše svoj naslov. Zamenjava ni podvržena taksi. Teh bankovcev je še vedno precej med ljudmi in jih dnevno prinašajo v zamenjavo davčnim upravam. Poslednje dni je bilo pri strankah precej vznemirjenja, ker so davčne uprave začasno ustavile nadaljnjo zamenjavo. Poizvedeli smo na merodajnem mestu o tej zadevi, kjer so nam sporočili, da so davčne uprave dobile nalog, naj začasno pre-

kinejo zamenjavo, dokler ne dobe novih navodil. Ta nova navodila bodo v prihodnjih dneh dostavljena vsem davčnim upravam, ki bodo potem nadaljevale zamenjavo. Po novih navodilih bodo morale davčne uprave poslati predložene stare bankovce podružnici Narodne banke v Ljubljani, ki jih bo preizkusila glede pristnosti in jih bo potem vrnila davčnim upravam. Šele potem bodo davčne uprave izvršile zamenjavo.

Posledice strašne poplave ob Muri. — Vsako leto je Mura v mesecu maju zelo nevarna za obmurske kraje. Ljudje se vedno bojijo takih poplav, ker gre škoda na travnikih in njivah in celo hišah v — milijone. Pripominjamo pa, da so te poplave večinoma radi tega, ker ima Mura veliko stranskih strug, po katerih vdere voda do sredine mnogih obmurskih vasi. Letošnja poplava pa je bila zdaleka večja od vseh prejšnjih poplav. Blatna voda je v lendavskem srezu divjala tako strašno, da je vse pridelke, kamor so segli blatni in razdivjani valovi reke, uničila, ker je prišla v času, ko je bila trava v najbujnejši rasti in polje prav tako. Po dosedanjih cenitvah škode na poplavljenem ozemlju obsega škoda 1.618.400 Din, kar je za naše narodno gospodarstvo ogromna izguba, zlasti še, ker je mnogim revežem vzela vse, kar so imeli. Poplavljenno ozemlje obsega 3.545 oralov. Po uradni statistiki o cenitvi škode ima največ škode občina Orešje, kjer znaša škoda 666 tisoč Din. Sledi občina Gaberje, ki ima 336.550 Din škode, občina Beltinci 315.250 Din, občina Crensovi 138.000 Din, občina Odranci 49.000 Din, občina Lendava 15 tisoč Din. Poplavljenega je bilo 1571 oralov vrtov in posejanih njiv, 1154 oralov travnikov in 820 oralov pašnikov in gozdov. Storjena škoda na hišah se ceni na 118.000 Din. Stori so se že tudi prvi koraki za nujno pomoč poplavljenemu ozemlju in je bilo nakazanih 25.000 Din podpore in 5 vagonov koruze. Zasluga gre v tem oziru poslancu g. dr. Klaru, ki s svojim nesebičnim delom daje vzgled v delu za bližnjega. Upamo pa, da bo oblast resila to vprašanje.

Obračunajmo z zajcem! Ogromna je škoda, ki jo leto za letom povzročajo zajci ne le sadnemu drevju, ampak tudi drugim kulturnim rastlinam, kakor mlademur fižolu itd. Ta škoda gre v tisoče in

tisoče, zlasti po krajih, ki leže v bližini gozdov. Zato podprite vsi kmetje in prizadeti posestniki akcijo Sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo v Ljubljani, ki bo poskrbelo, da se že vendar enkrat izloči najhujši škodljivec zajec iz zaščite lovskega zakona.

Cene in sejmska poročila

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 13. junija 1936 so pripeljali 23 zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 9—10, slanina 10—12 Din. Kmetje so pripeljali 3 voze sena po 35—55, 1 detelje 40. Krompir 0.75—1, novi krompir 3—5, čebula 0.50—1, česen 0.50—1, zelje 2—4, kislo zelje 4, kumarce 1—6, karfijola 1—8, ohrovt 1—3, hren 8, buče 3—5, paradizniki 12, glavната solata 0.25—1, endivija 1—1.50, radič 1, špargeljni 1—5, fižol v stročju 6—7, grah v stročju 3—4, luščen 7.50—10. Dalmatinske hruške 8, suhe slive 9—12, češnje 6—12, črnice 2, dalmatinske breskve 16, grozdčje 5, cell orehi 12, luščeni 28. Na trgu je bilo 10 vreč pšenice po 1.50, 5 rži 1.50, 3 ječmene 1.50, 8 koruze 1—1.25, 5 ovsa 1, 6 prosa 1.50, 5 ajde 1, 3 prosenega pšena 4, 2 ajdovega pšena 3, 10 fižola 2—3. Smetana 8—10, mleko 1.25—2, sirovo maslo 20, čajno 24—30, jajca 0.40—0.75. Prinesli so 65 kokoši 18—20, 714 piščancev 15—50, 22 rac po 10—12, 20 kuncev po 5 do 25 Din.

Mariborski živinski sejem 9. jun. 1936. Prignanih je bilo 9 konjev, 15 bikov, 140 volov, 388 krav in 16 telet, skupaj 568 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na tem sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 3 do 3.75 Din, poldebili voli 2.75 do 3 Din, plemenski voli 3 do 3.30 Din, biki za klanje 2.50 do 3 Din, klavne krave debele 2.50 do 3 Din, plemenske krave 2.25 do 2.75 Din, krave za klobasarje 1.30 do 2 Din, molzne krave 2.60 do 3.25 Din, breje krave 2.80 do 3.50 Din, mlada živina 2.75 do 3.50 Din, teleta 3 do 4.50 Din. Prodanih je bilo 345 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8 do 10 Din, II. vrste 6 do 8 Din, meso od bikov, krav in telic 4 do 6 Din, teležje meso I. vrste 8 do 10 Din, telečje meso II. vrste 5 do 6 Din, svinjsko meso sveže 8 do 12 Din.